دانشگاه صنعتی شریف
کتابخانه مرکزی

دستورالعمل نحوه نگارش
پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد و رساله دکتری

تهیه‌کنندگان
دکتر مریم اسدی
خیرالنساء سیفی

ویرایش پنجم

۱۳۹۶

فهرست مطالب

مقدمه	۳
الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها	۴
ب) شیوه نگارش	۵
۱. کاغذ و چاپ	۵
۲. فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی	۵
۳. شماره‌گذاری	۶
۴. جدول‌ها و شکل‌ها	۶
۵. پانویس یا زیرنویس	۶
۶. درج لغات لاتین در متن فارسی	۷
۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها	۷
۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ	۷
۹. مشخصات جلد پایان‌نامه	۷
ج. مشخصات نسخه الکترونیکی پایان‌نامه	۸
د. دوره‌های بین‌الملل	۸
ه. پیوست‌ها	۹

مقدمه

تحقیق مانند هرکار دیگری، دانشی است که مستلزم شناخت اصول و قواعد و روشهاست وپژوهشگر با فراگرفتن و قبول کردن آن اصول، علاوه بر اعتبار بخشیدن به دستاوردهای تحقیقاتی خویش و دستیابی به نتایج جدید و مفید در سایهٔ جستجو و کاوش مستمر و بی‌وقفه، چه بسا به ترمیم خطاهای پیشین خود یا دیگران نیز توفیق یابد. در نظام‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی به عنوان پژوهشگر شناخته می‌شوند. این دوره‌ها در نظام واحدی آموزش عالی در ایران پس ازگذراندن تعدادی واحد درسی با تدوین رساله یا پایان‌نامهٔ تحصیلی تمام می‌شود و احتمالاً همین پایان‌نامهٔ تحصیلی است که ملاکی برای قراردادن فارغ التحصیلان در زمرهٔ محققان کشور محسوب می‌شود. لذا هدف اساسی تهیه این دستورالعمل، دستیابی به الگویی جامع و مانع و استاندارد نمودن چارچوب تدوین پایان‌نامه‌های کارشناسی‌ارشد و دکتری است .

مریم اسدی

الف) بخش‌های پایان‌نامه و ترتیب آنها

پایان نامه‌هایی که به کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف تحویل داده می‌شود، باید حاوی بخش‌های نامبرده زیر باشد. این بخش‌ها باید به ترتیب ذکر شده، در زیر تنظیم و تهیه شده باشند.

- صفحه بسم الله (اختیاری)
- صفحه عنوان (پیوست ۱)
- صفحه تصویب نامه به زبان فارسی **(پیوست ۳ و ۴ با امضای اصل استاد راهنما مورد قبول است)**
- صفحه اظهارنامه (پیوست ۶ و ۷)
- صفحه اهدا یا تقدیم (اختیاری)
- پیشگفتار (اختیاری)
- صفحه تقدیر و تشکر (اختیاری)
- چکیده فارسی (حداکثر ۳۰۰ واژه به همراه ۴ تا ۷ کلیدواژه)
- فهرست مطالب: شامل عناوین اصلی و فرعی فصل‌ها، عنوان کتابنامه (فهرست مأخذ) و عناوین پیوست‌ها
- فهرست جدول‌ها (در صورت وجود)
- فهرست شکل‌ها (در صورت وجود)
- فهرست علایم و اختصارات (در صورت وجود)
- متن اصلی
- منابع و مأخذ
- واژه‌نامه (اختیاری)
- پیوست‌ها (در صورت وجود)
- چکیده لاتین (Abstract) به همراه کلیدواژه لاتین (Keywords)
- صفحه عنوان انگلیسی (پیوست ۲)

ب) شیوه نگارش

آیین نگارش پایان نامه باید مطابق روش مورد تأیید کتابخانه باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.

۱. **کاغذ و چاپ**: کلیه قسمت‌های پایان‌نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب تایپ شود. ابعاد کاغذ ۲۹/۷*۲۱ (کاغذ A4) است. تمامی متن می‌تواند روی کاغذ یک رو یا دورو تکثیر شود. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت است (ببینید جدول۱). اندازه فونت‌ها در سرفصل‌ها، زیربخش‌ها و متن اصلی رعایت می‌شود.

جدول۱. نوع قلم، اندازه و فاصله خطوط در بخش‌های مختلف پایان‌نامه

نوع متن	نوع قلم	اندازه	فاصله خطوط
متن فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۴	۱/۱۵ سانتی متر
عنوان فصل	B زر	۱۸	
تیترهای اصلی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر سیاه	۱۶	
تیترهای فرعی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر سیاه	۱۴	
چکیده فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲	۱ سانتی متر (معادلSingle)
عنوان جدول یا شکل	B زر سیاه	۱۲	
متن جدول	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲-۱۰	
زیرنویس جدول	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۰-۸	
پاورقی فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۰	
پاورقی انگلیسی	Times New Roman	۸	
عنوان چکیده انگلیسی	Times New Roman Bold	۱۲	
متن چکیده انگلیسی	Times New Roman	۱۲-۱۰	۱ سانتی متر (معادلSingle)
فهرست منابع فارسی	B لوتوس یا B نازنین یا B زر نازک	۱۲	
فهرست منابع انگلیسی	Times New Roman	۱۲-۱۰	

۲. فاصله‌گذاری و حاشیه‌بندی: فاصله سطرها در تمامی پایان‌نامه برابر ۱/۱۵ سانتی‌متر است، اما فاصله سطرها در چکیده برابر ۱ سانتی‌متر (معادل single در نرم‌افزار ورد) است. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳ سانتی‌متر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۲/۵ سانتی‌متر است. این حاشیه‌ها باید در سرتاسر

پایان‌نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل‌ها یا جدول‌ها بزرگ‌تر از فضای داخل حاشیه‌ها باشد، با کوچک کردن آن‌ها و یا با استفاده از کاغذ A3 (به صورت تاخورده) حاشیه رعایت می شود.

۳. شماره‌گذاری: شماره صفحات آغازین (از اول پایان‌نامه تا اول متن اصلی) با عدد و به حروف مانند: پنج، شش، ...(اولین صفحه یعنی صفحه عنوان بدون شماره تایپ می‌شود) یا با حروف الفبای فارسی نوشته می‌شوند. تمامی صفحات متن اصلی که از مقدمه یا فصل نخست شروع می‌شود، باید شماره‌گذاری شوند. شماره‌گذاری صفحات شامل صفحه‌های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست نیز می‌شود.

- شماره صفحه در پایین و در وسط قرار می‌گیرد. فاصله شماره صفحه در حدود ۱/۵ سانتی‌متر از لبه پایین صفحه است.
- بخش‌ها و زیر بخش‌ها به عدد شماره‌گذاری می‌شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش بعد از آن آورده شود مانند:

۳-۲-۴. بیان‌کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۳-۲-۴-۱. بیان‌کننده زیرزیر بخش ۱ از زیر بخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.

۴. جدول‌ها و شکل‌ها: تمامی شکل‌ها (تصویرها، نمودارها، منحنی‌ها) و جدول‌ها باید باکیفیت مناسب تهیه شوند. به گونه‌ای که کپی تهیه شده از آن‌ها از وضوح کافی برخوردار باشد. تمامی شکل‌ها و جدول‌ها باید به ترتیب ظهور در هر فصل شماره‌گذاری شوند، مثلاً برای جدول‌های فصل ۲، جدول ۲-۱ و ۲-۲ و...، برای جدول‌های فصل ۳، جدول ۳-۱ و ۳-۲ و ...ذکر شود. عنوان جدول‌ها در بالای آن‌ها و عنوان شکل‌ها در زیر آن‌ها ذکر می‌شود. چنانچه جدول یا شکلی از مرجعی آورده شده است، مرجع در عنوان جدول یا شکل ذکر می‌شود. همچنین لازم است به کلیه شکل‌ها و جدول‌ها در متن ارجاع شده باشد.

۵. پانویس یا زیرنویس: در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضیح خاصی داشته باشد، توضیح را می‌توان به صورت زیرنویس در همان صفحه ارائه کرد. در این صورت عبارت یا واژه توسط شماره‌ای که به صورت کوچک در بالا و سمت چپ آن تایپ می‌شود و در زیرنویس، توضیح مربوط به آن شماره ارائه می شود. قلم مورد استفاده در زیرنویس می‌تواند با همان قلم متن اصلی باشد.

۶. درج لغات لاتین در متن فارسی: همه نام‌های لاتین در متن به خط فارسی و در پانویس به لاتین (یا به خط اصلی) با فونت Times New Roman نوشته می‌شود یا در پایان در فهرست الفبایی نام‌ها پس از فهرست الفبایی واژگان قرار گیرد.

۷. روابط ریاضی و فرمول‌ها: فرمول‌ها در هر فصل به طور جداگانه و به صورت (شماره فصل- شماره ترتیب) در داخل کمانک ذکر می‌شوند، به طوری که شماره فصل در سمت راست و شماره فرمول بعد از آن آورده می‌شود.

طبق نمونه زیر:

$$F= ma \qquad (۵-۱)$$

که بیان‌کننده رابطه ۵ از فصل اول است.

۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع: لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد استفاده قرار می گیرد، اشاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبع مطلبی نقل شود، بلافاصله پس از خاتمه جمله کروشه‌ای باز و مرجع ذکر می‌شود. نحوه ارجاع در متن به یکی از دو روش زیر است:

- مراجع به‌ترتیبی که در متن می‌آیند شماره‌گذاری می‌شوند. در این روش مراجع به ترتیب شماره در فهرست منابع و مأخذ ذکر می‌شود.
- ذکر منبع با ارجاع به نام نویسنده و سال انتشار آن است. برای مثال: (Taylor, 2005)، در این روش، مراجع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده در فهرست منابع ذکر می‌شود.

در صورت استفاده از هر یک از دو روش، لازم است که جزئیات و شیوه ذکر منبع در متن و در فهرست مراجع منطبق بر یکی از شیوه‌های معروف و شناخته شده (برای مثال شیوه‌نامه انجمن روانشناسان آمریکا(APA)، شیوه-نامه شیکاگو، شیوه نامه IEEE) باشد.

۹. مشخصات جلد پایان‌نامه:

- جنس جلد از مقوا با ضخامت ۲ تا ۳ میلی‌متر با روکش چرم مصنوعی (گالینگور) است.
- رنگ جلد برای **کارشناسی ارشد زرشکی** و **برای دکتری سبز** است.
- قطع جلد نیم سانتی‌متر بزرگ‌تر از قطع کاغذ است.
- نوشته‌های روی جلد به صورت زرکوب چاپ می‌شود.

- در قسمت **عطف، عنوان پایان‌نامه، نام نویسنده و سال نوشته و زرکوب** می‌شود.

ج. مشخصات نسخه الکترونیکی پایان‌نامه:

۱- دانشجو موظف است علاوه بر **یک نسخه چاپی** از پایان‌نامه خود، یک نسخه الکترونیکی شامل متن کامل پایان‌نامه و عیناً منطبق با نسخه چاپی نهایی که استاد راهنمای پایان‌نامه تأیید کرده‌اند، به کتابخانه مرکزی تحویل دهند.

۲- متن کامل پایان‌نامه به صورت یک فایل کامل در قالب فرمت pdf و یک فایل کامل در قالب فرمت ویرایشگر Word بر روی یک CD قرار گیرد (تنها دو فایل).

۳- پایان‌نامه‌هایی که در قالب دیگر غیر از word مثل Farsi Tex تهیه می‌شود، فایل اصلی به همراه فایل pdf تحویل داده شود.

توجه: دانشجویان قبل از مراجعه و تحویل پایان‌نامه خود به کتابخانه مرکزی، ابتدا بایستی به سامانه پایان-نامه/رساله به‌نشانی sabt.irandoc.ac.ir مراجعه و اطلاعات و فایل تمام‌متن پایان‌نامه خود را **ثبت، بارگذاری و شناسه رهگیری** دریافت کنند. دریافت شناسه رهگیری به منزله ثبت پایان‌نامه در سامانه است. دانشجویان پس از ثبت و پذیرش ایرانداک (حدودا ۲۴ ساعت) به کتابخانه مرکزی جهت تحویل پایان‌نامه خود مراجعه کنند. ارائه شناسه رهگیری در هنگام تحویل پایان نامه به مسئول تحویل پایان نامه‌ها الزامی است.

د. دوره‌های بین‌الملل

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دوره‌های بین‌الملل که موظف به ارائه پایان‌نامه به زبان انگلیسی هستند، علاوه بر موارد ذکرشده در بالا در خصوص مشخصات و نحوه ارائه اطلاعات در پایان‌نامه، لازم است به موارد زیر نیز توجه کنند:

- **صفحه عنوان فارسی (سمت راست)**
- **چکیده فارسی همراه با کلیدواژه فارسی (سمت راست)**
- **صفحه عنوان انگلیسی (سمت چپ)**
- **صفحه تصویب نامه به زبان انگلیسی (پیوست ۴ با امضای اصل استاد راهنما مورد قبول است)**
- **چکیده انگلیسی همراه با کلیدواژه لاتین (سمت چپ)**
- **روی جلد همانند صفحه عنوان انگلیسی است (سمت چپ)**
- رنگ جلد برای **کارشناسی ارشد زرشکی** و **برای دکتری سبز** است.

۵. پیوست‌ها:

پیوست ۱: صفحه عنوان فارسی و روی جلد

پیوست ۲: صفحه عنوان انگلیسی

پیوست ۳: صفحه تصویب‌نامه به زبان فارسی

پیوست۴: صفحه تصویب‌نامه به زبان انگلیسی

پیوست۵: فرم محرمانه

پیوست ۶: فرم اظهارنامه (اصالت متن و محتوای رساله دکتری)

پیوست ۷: فرم اظهارنامه (اصالت متن و محتوای پایان‌نامه کارشناسی ارشد)

پیوست ۱ (صفحه عنوان فارسی و روی جلد)

(نام دانشکده)

پایان‌نامه (یا رساله) به عنوان تحقق بخشی از شرایط دریافت درجه کارشناسی‌ارشد

(یا دکتری)

گرایش . . . . . .

(عنوان پایان‌نامه در اینجا نوشته شود)

نگارش

(نام کامل نویسنده در اینجا نوشته شود)

استاد راهنما

(نام کامل استاد راهنما در اینجا نوشته شود)

ماه و سال

پیوست ۲ (**صفحه عنوان انگلیسی**)

Sharif University of Technology
(Faculty Name)

A thesis (or A Dissertation) submitted in partial fulfillment of the requirement for the M.Sc. degree (or Ph.D. degree)

(Thesis Title)

By:
(Author Name)

Supervisor:
(Supervisor Name)

(Month and Year)

تصویب‌نامه

به نام خدا

دانشگاه صنعتی شریف

دانشکده.....

رساله کارشناسی ارشد (یا دکتری)

عنوان:.....

نگارش:.....

کمیته ممتحنین:

استاد راهنما:..... **امضاء.....**

استاد راهنمای همکار:..... **امضاء.....**

استاد مشاور:..... **امضاء.....**

استاد مدعو:..... **امضاء.....**

تاریخ:.....

پیوست ۴ (تصویب نامه به زبان انگلیسی)

Approval Sheet

In the name of GOD
Sharif University of Technology
(Faculty Name)

M. Sc. Thesis (Ph. D. Dissertation)

Title: ----------

Author: ----------

Referees Committee:

- Name & signature
- Name & signature
- Name & signature
- Name & signature

Date:

اظهارنامه

(اصالت متن و محتوای رساله دکتری)

عنوان رساله: .....

.....

نام استاد راهنما: ..... نام استاد راهنمای همکار: ..... نام استاد مشاور: .....

این‌جانب ..... اظهار می‌دارم:

۱- متن و نتایج علمی ارائه شده در این رساله اصیل بوده و منحصراً توسط این‌جانب و زیرنظر استادان (راهنما، همکار و مشاور) نام‌برده شده در بالا تهیه شده است.

۲- متن رساله به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.

۳- متن و نتایج مندرج در این رساله، حاصل تحقیقات این‌جانب به عنوان دانشجوی دکتری دانشگاه صنعتی شریف است.

۴- کلیه مطالبی که از منابع دیگر در این رساله مورد استفاده قرار گرفته، با ذکر مرجع مشخص شده است.

نام دانشجو: .....

تاریخ

امضا

نتایج تحقیقات مندرج در این رساله و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمول‌ها، نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه، اقتباس و نظائر آن در محیط‌های مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

نام استادان راهنما: .....

تاریخ

امضا

نام دانشجو: .....

تاریخ

امضا

اظهارنامه

(اصالت متن و محتوای پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد)

عنوان پایان‌نامه: .....

.....

نام استاد راهنما: ..... نام استاد راهنمای همکار: ..... نام استاد مشاور: .....

این‌جانب ..... اظهار می‌دارم:

۱- متن و نتایج علمی ارائه شده در این پایان‌نامه اصیل بوده و منحصراً توسط این‌جانب و زیرنظر استادان (راهنما، همکار و مشاور) نام‌برده شده در بالا تهیه شده است.

۲- متن پایان‌نامه به این صورت در هیچ جای دیگری منتشر نشده است.

۳- متن و نتایج مندرج در این پایان‌نامه، حاصل تحقیقات این‌جانب به عنوان دانشجوی کارشناسی‌ارشد دانشگاه صنعتی شریف است.

۴- کلیه مطالبی که از منابع دیگر در این پایان‌نامه مورد استفاده قرار گرفته، با ذکر مرجع مشخص شده است.

نام دانشجو: .....

تاریخ

امضا

نتایج تحقیقات مندرج در این پایان‌نامه و دستاوردهای مادی و معنوی ناشی از آن (شامل فرمول‌ها، توابع کتابخانه‌ای، نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و مواردی که قابلیت ثبت اختراع دارد) متعلق به دانشگاه صنعتی شریف است. هیچ شخصیت حقیقی یا حقوقی بدون کسب اجازه از دانشگاه صنعتی شریف حق فروش و ادعای مالکیت مادی یا معنوی بر آن یا ثبت اختراع از آن را ندارد. همچنین کلیه حقوق مربوط به چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه، اقتباس و نظائر آن در محیط‌های مختلف اعم از الکترونیکی، مجازی یا فیزیکی برای دانشگاه صنعتی شریف محفوظ است. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

نام استادان راهنما: .....

تاریخ

امضا

نام دانشجو: .....

تاریخ

امضا